

I sag 61/76

JEAN-JACQUES GEIST, videnskabelig medarbejder ved Det europæiske Atomenergifællesskab, repræsenteret og bistået af advokat ved Cour d'Appel de Bruxelles, Marcel Slusny, med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Ernest Arendt, Centre Louvigny, Rue Philippe II,

sagsøger,

mod

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER, repræsenteret af Sergio Fabro fra den juridiske afdeling som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg hos Mario Cervino, Bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

sagsøgte,

angående annullation af administrative retsakter vedrørende sagsøgers forhold og de opgaver, som er pålagt denne tjenestemand, samt administrationens ansvar over for ham med hensyn til økonomisk og ideel skade,

afsiger

DOMSTOLEN (anden afdeling)

sammensat af: afdelingsformanden P. Pescatore, dommerne A. J. Mackenzie Stuart og A. Touffait,

generaladvokat: G. Reischl

justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder, parternes anbringender og retsforhandlingernes forløb kan sammenfattes således:

I — Sammenfatning af sagens omstændigheder og retsforhandlingernes forløb

Jean-Jacques Geist blev efter videnskabelige studier i Frankrig og i De forenede

Stater den 1. april 1962 ansat som ingeniør og som videnskabelig tjenestemand af Euratom-Kommissionen og den 1. oktober 1962 fastansat i lønklasse A 6-1; han forfremmedes den 1. januar 1965 til lønklasse A 5 efter at have gjort midlertidig tjeneste i en anden stilling i De forenede Stater. Indtil den 24. juli 1967 var han, dels i Bruxelles dels i Petten og dels i midlertidig tjeneste i en anden stilling, beskæftiget med et særligt område, som

syntes at passe ham godt, og som indbragte ham tilfredsstillende bedømmelser. På denne dato opløstes den gruppe, som han stod i spidsen for (afdelingen for hydrauliske undersøgelser) som følge af en ministerrådsbeslutning af 15. juni 1965, hvorved fem-årsplanen fra 1962 ændredes. Jean-Jacques Geist har ifølge Kommissionen siden da, uden nogen særlig placering inden for Det fælles Forskningscenter og placeret umiddelbart under direktionen og den tekniske tjeneste, »arbejdet frit« og (ifølge sagsøger) »med en betydelig selvstændighed« med studier, forskning og kontakter på området for smeltet saltformeringsreaktorer.

Det fremgår af sagsakterne, at direktionen for Det fælles Forskningscenter derefter vil omskole Jean-Jacques Geist til en anden stilling, hvorimod denne, »der alene tager hensynet til institutionen i betragtning« ... og i sin iver efter at udføre et arbejde, som han betragter som altoverskyggende til løsning af energiproblemerne, føler sig mere og mere isoleret, hvilket afspejles i bedømmelserne fra 1967 og 1969, hvori det hedder henholdsvis:

»Indskrænkningen af visse aktiviteter i Det fælles Forskningscenter i Petten har uundgåeligt ramt Jean-Jacques Geist særdeles hårdt. Efter min mening vil han være mere effektiv, og dermed lykkeligere, hvis han kan integreres i en gruppe, som arbejder med hans speciale, og jeg mener, at han under de nuværende omstændigheder lettere vil kunne finde en sådan gruppe uden for Euratom. Vi skal hjælpe ham i denne forskning, men kan ikke udføre den for ham.»

.....

»Under hensyn til den indtrufne programændring er det ikke muligt at bedømme Jean-Jacques Geist på grundlag af hans nuværende varige arbejde.

Det arbejde, som han udfører, er ufuldkommet og midlertidigt, men han virker ikke synderligt interesseret i selv at forbedre sin stilling. Han accepterer ikke, at de hydrauliske undersøgelser, som han

stod i spidsen for, er strøget af programmerne, og udviser derfor ikke tilstrækkelig interesse for en omstilling ved selv at foreslå omskolingsmuligheder.»

Sidstnævnte bedømmelse blev genstand for en klage fra sagsøger, hvilket medførte, at det paritetiske bedømmelsesudvalg den 21. maj 1970 afgav en udtalelse, hvori det hedder:

»Uanset bedømmelsens gyldighed er løsningen på det reelle problem i denne sag en bedre udnyttelse, inden for rammerne af den pågældendes nye placering af de videnskabelige kundskaber, som han ifølge sine personlige akter besidder. Ved en direkte kontakt mellem ansættelsesmyndigheden og tjenestemanden kan baggrunden for dette problem, som set i sin helhed falder uden for udvalgets kompetence, bedre bedømmes.»

og udtalelsen konkluderer:

»Bedømmelsen af J.-Jacques Geist er ulovlig, for så vidt som den indeholder en generel vurdering af denne tjenstemands kvalifikationer, indsats og adfærd uden at anføre de opgaver, som tjenestemanden fik tildelt og udførte i bedømmelsesperioden.»

Siden er der ikke udarbejdet bedømmelser. Derimod fortsatte vanskelighederne vedrørende placeringen af J.-Jacques Geist, vedrørende beskæringen af bevillingerne til hans aflønning, vedrørende lokalerne og vedrørende det personale, som oprindeligt var stillet til hans disposition ... Da personalet i Det fælles Forskningscenter nødvendigvis måtte placeres, opfordredes J.-Jacques Geist endelig til at søge en stilling ved Kommissionens delegation i Washington, hvilket han gjorde den 23. juli 1975. En anden ansøger blev foretrukket, og ved skrivelse af 17. november 1975 blev J.-Jacques Geist underrettet om, at han muligvis kunne placeres ved anlægget i Ispra. Men i slutningen af samme måned anmodede J.-Jacques Geist om at måtte efterkomme en invita-

tion fra Det internationale Atomenergiantagur, som indbød ham til en ekspertkonference i Wien i december; dette fik han tilladelse til med, ifølge Kommissionen, et vist forbehold under hensyn til de spørgsmål, som skulle behandles i Wien, og Fællesskabets aktuelle program.

Generaldirektøren for Det internationale Forskningscenter besluttede den 10. december 1975 af tjenstlige grunde at forflytte J.-Jacques Geist — som havde ladet et tilbud om valg mellem to stillinger i Ispra forblive ubesvaret — fra anlægget i Petten til anlægget i Ispra, afdeling B, underafdelingen for »Termisk udveksling og fluidmekanik«; denne beslutning havde virkning fra den første marts 1976. J.-Jacques Geist indbragte herefter i medfør af vedtægtens artikel 90 en klage for ansættelsesmyndigheden. Da administrationen ikke reagerede derpå, anlagde J.-Jacques Geist herefter sag mod den stiltiende afvisning af klagen. Denne sag registreredes på Domstolens justitskontor den 30. juni 1976.

Sagsøger nedlagde i stævningen flere sammenhængende påstande, hvoraf en drejede sig om afslaget på sagsøgers anmodning om at måtte anvende mere end 10 % af sin arbejdstid på arbejde for det af AIEA nedsatte ekspertudvalg.

Retsforhandlingerne i hovedsagen er forløbet som normalt. Derimod har formanden for anden afdeling ved kendelse henholdsvis af 15. juli 1976 og af 21. december 1976 forkastet sagsøgers to foreløbige begæringer om udsættelse af fuldbyrdsen af beslutningen af 10. december 1975 om ændring af tjenestested og beslutningen af 9. april 1976, hvorefter sagsøger kun kunne anvende 10 % af sin arbejdstid til arbejde uden for Det fælles Forskningscenter.

Domstolens anden afdeling har, efter at generaladvokaten har fremsat sit forslag til afgørelse, besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

II — Parternes påstande

Sagsøger har i sin stævning nedlagt følgende påstande:

1. »Sagsøgtens stiltiende afvisning af sagsøgerens klage af 27. februar 1976, indgivet den 15. marts 1976, kendes ugyldig fra det øjeblik, den er blevet en kendsgerning.
2. Sagsøgers forflyttelse kendes ugyldig.
3. Sagsøgte dømmes til at betale sagsøger 100 000 FB for den økonomiske og ideelle skade, som sagsøger har lidt som følge af forflyttelsen med forbehold af en forhøjelse under sagen.
4. Sagsøgtens vedholdende afslag på at beskrive den stilling, som sagsøgeren har varetaget siden 1967, og hvert andet år at udfærdige bedømmelser af ham kendes ugyldigt.
5. Det statueres, at sagsøgte har pligt til at beskrive stillingen og udfærdige de under punkt 4 nævnte bedømmelser.
6. Sagsøgte dømmes til at betale sagsøger 100 000 FB med forbehold af forhøjelse under sagen som erstatning for den ideelle skade, som sagsøgeren har lidt som følge af de omstændigheder, der er nævnt i påstandens punkt 4.
7. Sagsøgtens afslag på sagsøgerens anmodning om eventuelt rent »marginalt« at måtte fortsætte sine studier, sin forskning, og sit samarbejde vedrørende termiske neutronformeringsreaktorer og navnlig om at måtte udøve sin rolle som præsident og referent for det af IAEA nedsatte ekspertudvalg kendes ugyldigt.
8. Det statueres, at sagsøger uhindret kan fortsætte sin virksomhed.
9. Sagsøgte idømmes alle sagens omkostninger.

Subsidiært

- A. Det pålægges modparten at fremlægge:
  - i) sagsøgers fuldstændige administrative aktsamling, dvs. en aktsamling, som indeholder alle de aktstykker, der skal forefindes heri, og navnlig sagsøgers tidligere klager;

- ii) alle dokumenterne vedrørende forflyttelsen, navnlig de skrivelser, som tidligere udveksledes herom;
  - iii) udtalelserne fra de pågældende generaldirektører, nemlig generaldirektøren for anlægget i Ispra, og generaldirektørerne for generaldirektoraterne for industri og forskning;
  - iv) de beslutninger fra Ministerrådet, hvoraf det fremgår, at Ministerrådet har besluttet at stoppe enhver forsknings-, studie- og samarbejdsvirksomhed på området for termiske neutronformeringsreaktorer.
5. ... og til at indsætte sagsøger i hans tidligere administrative stilling;
6. ... et beløb, som fastsættes af Domstolen efter ret og billighed;
- .....
8. a) Sagsøgte dømmes til for den skade, som sagsøger har lidt som følge af førstnævntes negative holdning med hensyn til sagsøgers rolle i det af IAEA nedsatte ekspertudvalg, at betale ham et beløb, som fastsættes af sagsøgte selv efter ret og billighed.

Subsidiært:

- A) .....
- ii) ... og desuden listen over antallet af stillinger og organisationsplanen ved anlægget i Ispra efter den 1. marts 1976.
  - v) Alle dokumenter vedrørende de hindringer, som sagsøgte har lagt for sagsøgers udførelse af sit arbejde i ekspertudvalget i IAEA og navnlig med hensyn til:
    - aa) skrivelse fra hr. Villani til hr. Schuster (nr. 1077 af 28. 11. 1975)
    - bb) skrivelse fra hr. Schuster til hr. Villani (nr. 2219 af 12. 2. 1976)
    - cc) telex fra S. Finzi til Villani (nr. 2300 af 12. 3. 1976)
    - dd) brevveksling mellem hr. Finzi og hr. Grass vedrørende sagsøgers virksomhed for ekspertudvalget i IAEA
  - vi) Konventionen af 1962 USAEC/Euratom Molten Salt Reactor Cooperation Agreement (MSRCA).

B) .....

- 1. ... at det i øvrigt drejede sig om et mellemværende, som Van Westen ville afgøre;

.....

b) *Hr. Grass bør desuden udspørges om følgende punkter:*

- 3. Interviewede han sagsøger ved dennes ankomst til Ispra?
- 4. Hvordan forklarer han, at han først udtalte, at sagsøger kunne koncentrere sig 100 % om det af IAEA nedsatte ekspertudvalg; og at han

Sagsøgte har i sit svarskrift nedlagt følgende påstand:

- 1. »Sagsøgte frifindes;
- 2. sagsøger idømmes sagens omkostninger.«

Sagsøger har i sin replik udvidet eller ændret sine påstande på følgende punkter:

.....

- *3. Sagsøgte dømmes til at betale sagsøger en sum på 1 FB for den ideelle skade, som sagsøger har lidt som følge af forflyttelsen, og en sum på 71 000 FB for sagsøgers økonomiske tab med forbehold af en forhøjelse under sagen; dagpengene fratrækkes dette beløb;

siden har påtaget sig ansvaret for et memo, hvori det bestemtes, at sagsøger overhovedet ikke skulle beskæftige sig med dette arbejde ...?

5. Anmodede han ikke hr. Dinkelspiller om at forflytte sagsøger til en stilling, hvor han ville kunne koncentrere sig om sit arbejde for det af IAEA nedsatte ekspertudvalg?
6. Har hr. Grass, da han ikke modtog skriftlige instruktioner med hensyn til sagsøger, skrevet til hr. Dinkelspiller for at få nærmere besked herom?
- c) *Hr. Nijsing bør spørges om følgende punkter:*
7. Har hr. Nijsing ikke fortalt sagsøger, at det arbejde, som man havde tænkt sig at tildele ham, kunne udføres af en nyansat tjenestemand i A 8 eller endog af en tekniker B 1?

Sagsøgte har i sin duplik holdt fast ved svarskriftets påstand.

III — Sammenfatning af parternes søgsmålsgrunde, indsigelser og øvrige anbringender

Indledende bemærkninger: Parterne er ganske uenige om karakteren og rækkevidden af de forhold, som ligger til grund for sagen, og som er sammenfattet under I. De diskuterer rækkevidden af hvert memorandum, af hvert brev, af enhver handling, af ethvert udtryk, som modparten anvender. Det er altså ikke hensigtsmæssigt detaljeret at gentage hele denne diskussion, som man vil finde i indlæggene og i bilagene hertil. Derimod skal i den følgende sammenfatning anføres de væsentlige modsætninger, som ikke alene angår endemålene for Euratom og organisationen af Euratoms tjenestegrene, men, mere præcist, definitionen af tjenestens interesse, som er påberåbt i beslutningen af 10. december 1975, sagsøgers eventuelle gavn i Ispra, spørgsmålet om nødvendigheden af hans

kontakter udadtil og de manglende bedømmelser. Disse grundlæggende modsætninger fremgår klart af alle de andre påberåbte aktstykker, og en opregning af dem i retsmøderapporten ville være trættende. Derimod kan det være formålstjenligt at læse disse aktstykker for at bestemme de rammer og den atmosfære, som ligger til grund for tvisten og dens forløb.

A — Vedrørende beslutningen om forflyttelse

Sagsøgeren har anført, at denne beslutning indebærer et klagepunkt imod ham, fordi:

- den er truffet mod sagsøgers vilje
- den afskærer sagsøger fra fremtidig at deltage i arbejdet i en ekspertgruppe under IAEA
- den bringer sagsøger i en vanskelig familiemæssig situation, idet de tre børn, som han har forældremyndigheden over, passes i Petten af en person som vanskeligt kan erstattes.

Dernæst burde, ifølge sagsøger, denne afgørelse, som indeholder et klagepunkt, være begrundet i medfør af vedtægtens artikel 25, idet Domstolen ikke kan udøve sin kontrolvirksomhed alene ud fra en henvisning til tjenstlige grunde.

Dernæst har sagsøger anført, at begrundelsen, for så vidt en sådan foreligger,

- er unøjagtig, for hentydningen til udtalelsen fra direktørerne for de omhandlede anlæg er ikke korrekt, da de pågældende tjenestemænd i Ispra blev underrettet om sagsøgers ankomst og om det arbejde, han skulle sættes til
- nødvendigvis er ufuldstændig, idet beslutningen er truffet på grundlag af mangelfulde personlige akter, navnlig fordi bedømmelsen fra 1969 kritiseredes af det paritetiske bedømmelsesudvalg, og der ikke siden er foretaget nogen bedømmelse.

Endvidere har sagsøger anført, at en beslutning, der er truffet under disse om-

stændigheder, må anses som en skjult straf eller en tilsigtet degradering af ham, for hans nye arbejde, som ikke er beskrevet og heller ikke kan identificeres, svarer under ingen omstændigheder til en tjenestemand på et niveau og med kvalifikationer som sagsøger, der fremtidig i Ispra er underlagt overordningsforhold, som han ikke var underkastet i Petten.

Endelig har sagsøger som femte punkt anført, at beslutningen om forflyttelse gør det umuligt for ham at udføre sit arbejde i det af IAEA nedsatte ekspertudvalg, skønt det arbejde, som dette udvalg udfører, dels er af langt større vigtighed og dels henhører under den pligt, som administrationen har over for sine tjenestemænd til ikke at hindre dem i at deltage i arbejde, som gavner deres fag og deres karriere.

Tilsyneladende imødegår *sagsøgte* sagsøgers tre første anbringender ved at henviser til dommen i sagen Gutmann (forenede sager 18 og 35/65, Sml. 1965-68), hvorefter en beslutning truffet af tjenstlige grunde ikke kan indebære et klagepunkt og altså ikke skal begrundes. Sagsøgte har anført, at den besidder et frit skøn med hensyn til tjenestegrenenes udnyttelse og den mest hensigtsmæssige fordeling af personalet; og sagsøgte har krævet omvendt bevisbyrde, idet det må være sagsøger, som ved objektive, relevante og sammenhængende indicier skal bevise, at der foreligger usaglige begrundelser. Forflyttelsen var nemlig den eneste tilbageblivende mulighed for at udnytte hr. Geists kvalifikationer. Grundene til forflyttelsen kan udledes af de interne skrivelser i sagsmappen (skrivelse 1017 og 1257 fra Villani til Geist af 17. november 1975 og 11. december 1975).

Det ser ud til, at Kommissionen med hensyn til det fjerde anbringende vedrørende den skjulte straf svarer, at der i virkeligheden foreligger en korrekt anvendelse af vedtægtens artikel 4, 2. pkt.

Kommissionen har til det femte anbringende vedrørende administrationens pligt

til at hjælpe svaret, at der ikke i medfør af vedtægtens artikel 24, 3. afsnit tilkommer en tjenestemand nogen ret til at anvende lige så megen tid, han vil, på et arbejde, som er betroet ham af en anden organisation.

Sagsøger har i sin replik søgt at gendrive Kommissionens svar og har fremhævet følgende punkter vedrørende sine to første anbringender:

- efter dommen i sagen Gutmann har Domstolen afsagt dom i sagen Kley (27. juli 1973, sag 35/72), hvorefter en beslutning om forflyttelse, som er truffet mod den pågældendes vilje, indebærer et klagepunkt for denne og altså skal begrundes;
- en stereotyp henvisning til tjenstlige grunde giver ikke den pågældende mulighed for at bedømme, om der kan anlægges sag, og heller ikke Domstolen mulighed for at udøve sin kontrolvirksomhed;
- begrundelsen kan ikke udledes af andre omstændigheder end den meddelte akt; det er nemlig indlysende, at man altid kan finde bevæggrunde til en akt; man kan ikke bøde på administrationens forsømmelighed ved en henvisning til tidligere tilfælde.

Sagsøger har med hensyn til sit tredje anbringende vedrørende uønsketigheden i den såkaldte begrundelse underbygget dette med følgende omstændigheder:

- sagsøgte har ikke ført bevis for, at den har henvendt sig til alle vedkommende generaldirektorater eller til anlæggene i Mol og Karlsruhe
- sagsøgte har ikke svaret på det anbringende, som er udledt af dommen i sagen Reinarz, og hvorefter en forflyttelse kun kan foretages efter undersøgelse af aktsamlingen og bedømmelserne, som i den foreliggende sag delvis savnes; dette er så mere sandt, som beslutningen, da en sådan undersøgelse ikke er foretaget, må være truffet »i blinde« og altså af ikke oplyste grunde.

Sagsøgers fjerde anbringende omhandler magtfordrejning. Sagsøger går ud fra, at

selv om det normalt må antages, at administrative handlinger er foretaget af tjenstlige grunde, er dette alene en simpel formodning, som kan afkræftes, navnlig ved mangel på gyldig begrundelse, ved ret frie bevismidler, såsom vidneudsagn eller formodninger; uanset den i national lovgivning eller fællesskabsretten anvendte formulering påhviler det altid retten at overbevise sig på grundlag af et »kompleks af formodninger«. Men i den foreliggende sag er der tilstrækkelig mange holdninger eller skriftlige tilkendegivelser til dannelse af en sådan overbevisning.

Endelig har sagsøger uddybet sit femte anbringende vedrørende den mulige anvendelse af sagsøgers arbejdskraft, dels i programmer, hvor han kan udnytte sine kvalifikationer fuldt ud, dels i ydre kontrakter, som i andre tilfælde blev anset for stærkt ønskelige, som det fremgår af akt-samlingen, og som det er erkendt af højststående tjenestemænd. Hvorfor lader man ikke fortsat sagsøger arbejde på et spor, som man havde opfordret ham til at slå ind på? Det fremgår af dommen i sagen Guillot (11. juli 1974), at der består en forpligtelse hertil.

Sagsøgte har, med hensyn til begrundelsen for den anfægtede afgørelse, indledt sin duplik med at hævde, at dommen i sagen Kley vedrørte en anden situation. Dernæst har sagsøgte anført, at kravet om, at akterne skal begrundes, mere er et krav til indholdet end et formkrav; men begrundelsen i den anfægtede akt, som i realiteten klart fremgår af de allerede anførte tidligere dokumenter, opfylder de i dommen i sagen Kley opstillede krav. Sagsøger er klar over dette, eftersom han i sit andet anbringende forsøger at bevise, at denne begrundelse er unøjagtig, og underbygger dette med et argument, som allerede er gendrevet. Endelig er den omstændighed, at der ikke foreligger senere bedømmelser, uden betydning, for en forflyttelse kan ikke sammenlignes med en forfremmelse, og under alle omstændigheder var generaldirektøren, som har truffet den anfægtede afgørelse, fuldt ud be-

kendt med sagsøgers kvalifikationer og adfærd.

Med hensyn til påstanden om magtdrejning kræver såvel doktrinen som retspraksis beviser, objektive, relevante og sammenhængende indicier, som i den foreliggende sag fuldstændigt savnes. De påberåbte forhold er følgen af en programændring inden for Euratom, som Rådet har pålagt Kommissionen, eller sagsøgers personlige adfærd. Navnlig er sagsøger i Ispra som i Petten en overordnet videnskabelig tjenestemand, der beholder sin lønklasse og nødvendigvis anbringes i et over- og underordningsforhold; kun sagsøgers »følgelseskompleks« kan forklare hans påstand om, at administrationen har forfulgt andre mål end dem, som er klart beskrevne.

B — Vedrørende den ledige stilling

Sagsøger har anført, at der ikke var nogen ledig stilling i Ispra, som var blevet bekendtgjort i henhold til vedtægtens artikel 4, 2. pkt. De garantier, som således er indrømmet eventuelle ansøgere eller tjenestemænd, som forflyttes, er ikke opfyldt.

Sagsøgte har hertil svaret, at den manglende bekendtgørelse ud fra Domstolens retspraksis (Vistosi, 16. juni 1971, sag 61/70) kan forklares med, at tjenestemanden i dette tilfælde overflyttedes sammen med sin stilling, og at der ikke var nogen ledig stilling. I et sådant tilfælde består der ingen ret til et bestemt arbejde (Huybrecht, 6. maj 1969, sag 21/68) men alene til at forblive i samme lønklasse.

Sagsøger har anført, at da der ikke forelå nogen meddelelse om en ledig stilling og under hensyn til de ord, som anvendtes ved bekendtgørelsen af den anfægtede foranstaltning, kan ingen være i tvivl om den trufne beslutnings sande karakter. I øvrigt er dommen i sagen Vistosi ikke et præcedens for den foreliggende sag, for i den sag var der ingen ledig stilling i Ispra, og sagsøgers stilling overførtes ikke dér til en eventuel »tom rubrik« i organi-

sationsplanen. Endelig er der intet forhold mellem sagsøgers arbejde før og efter overførelsen; efter at have været afdelingschef blev han almindelig tekniker.

Sagsøgte har med hensyn til klagepunktet vedrørende magtfordrejning fremført de indsigelser, som allerede er refereret under A in fine; *sagsøgte* har hertil føjet, at det argument, som *sagsøger* har udledt af organisationsplanen, er meningsløst, eftersom vedtægten kun kender begrebet liste over antallet af stillinger.

C — Vedrørende erstatningspåstanden, som støttes på den ufuldstændige personlige aktsamling og sagsøgtes adfærd

Sagsøger har lagt vægt på den omstændighed, at han, som bekendt, anfægtede sin bedømmelse for 1969, og at der i strid med vedtægtens artikel 43, 1. afsnit, ikke siden er udfærdiget nogen rapport. *Sagsøger* har, under hensyn til at han endvidere blev afskåret fra at fortsætte sine studier og sine ydre kontakter, foreløbigt anslået erstatningsbeløbet for den lidte ideelle skade til 100 000 FB.

Han har desuden anslået den ideelle og økonomiske skade, som han har lidt som følge af forflyttelsen, navnlig under hensyn til forstyrrelsen i hans familieliv, til samme beløb.

Sagsøgte har anført, at det er tvivlsomt, om disse påstande kan admitteres, og at der ikke er tilstrækkelig kausalitet mellem administrationens handlemåde og den påståede skade.

Sagsøger har først behandlet den skade, som forvoldtes ham ved den anfægtede bedømmelse for 1969 og de følgende manglende bedømmelser. Han har anført, at de tidligere bedømmelser var gunstige, indtil konflikterne mellem *sagsøger* og administrationen i Petten opstod. Han har fremhævet, at den tidligere anerkendelse af hans fortjenester normalt ville medføre en opnormering, og at »fortabelsen af en mulighed« må anses som et tab,

for hvilket Domstolen skal fastsætte et efter sit skøn rimeligt erstatningsbeløb, uafhængigt af det i stævningen foreslåede særdeles lave faste beløb. En sådan erstatningsbetaling bør i øvrigt ikke være til hinder for, at administrationen genindsætter *sagsøgeren* i hans tidligere stilling.

Endvidere har *sagsøger* anført, at det tab, som han har lidt som følge af de hindringer, der blev lagt for hans ydre virksomhed, afhænger af begæringen om udsættelse, som siden er blevet afgjort ved kendelse af 21. december 1976.

Det tab, som *sagsøger* har lidt som følge af selve forflyttelsen, er foreløbigt beregnet af *sagsøger* til 71 000 FB, hvorfra skal trækkes de udbetalte dagpenge.

Sagsøgte har først svaret, at klagen efter vedtægtens artikel 90 ikke antyder noget tab som følge af udeblevet forfremmelse eller avancement til et højere løntrin, og at denne klage første gang findes i *sagsøgers* replik. *Sagsøgte* har hertil føjet, at *sagsøgers* karriere afhang af forfremmelsesproceduren for forskningspersonalet, hvortil der var nedsat to paritære udvalgsinstanser, som generaldirektøren for Det fælles Forskningscenter og direktøren for anlægget i Petten, der begge personligt var bekendt med J.-Jacques Geists videnskabelige fortjenester og hans arbejdes karakter, har sæde i. J.-Jacques Geist har end ikke givet udtryk for nogen utilfredshed, fordi han ikke blev forfremmet. Med hensyn til »fortabelse af muligheder« kan denne fortabelse ikke begrunde skadeserstatning; J.-Jacques Geist kunne i øvrigt ikke ønske en forfremmelse, som sandsynligvis havde medført hans forflyttelse og betydet, at han måtte ophøre med sin personlige forskning.

Endvidere er beregningen af det såkaldte tab en følge af en forflyttelse, som er sket af tjenstlige grunde og altså formålsløs.

Endelig burde *sagsøger* have anset tilladelsen til at opretholde selv marginale kontakter med IAEA som en gunstbevisning, og han har aldrig på grund af denne for-

anstaltning været forhindret i at fortsætte sit videnskabelige arbejde. Han kan således ikke klage over nogen skade.

IV – Mundtlige forhandlinger

Inden retsmødet har Domstolen efter henstilling fra den refererende dommer og efter generaladvokatens fremsættelse af sit forslag til afgørelse opfordret Kommissionen til den 10. februar 1977 at fremlægge

•hele korrespondancen mellem den generaldirektør, som J.-Jacques Geist var underordnet, og de andre generaldirektører eller anlægschefer i Euratom vedrørende det arbejde, som eventuelt skulle tildeles sagsøger...

navnlig dokumenterne vedrørende enhver form for kontakt, som måtte være taget med anlægget i Ispra,

samt at besvare følgende spørgsmål:

•Hvorledes forholdt det sig med alle de stillinger i samme lønklasse som sag-

søger, som var ledige på dennes forflyttelsestidspunkt?*

Kommissionen har ved skivelse af 7. februar 1977 præciseret:

- hele korrespondancen mellem generaldirektøren, som J.-Jacques Geist var underordnet, og hans kolleger findes allerede i sagsakterne;
- direktøren for anlægget i Ispra havde mundtligt givet tilladelse til forflyttelse af J.-Jacques Geist;
- tretten ledige videnskabelige stillinger i lønklassen A 8/A 5 var opslået ved udgangen af 1975 i Det fælles Forskningscenter, stillinger, hvis beskrivelse og fordeling afgøres af Kommissionen.

Sagsøger fremlagde på sin side et bilag, som han forbeholdt sig at anvende i sit mundtlige indlæg.

I retsmødet den 26. maj 1977 har parterne fremført anbringender i overensstemmelse med deres skriftlige indlæg.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 30. juni 1977.

Præmisser

- 1 Sagsøger tiltrådte den 1. april 1962 en stilling ved Det fælles Forskningscenter i Petten (Nederlandene) som »ansvarshavende for de hydrauliske undersøgelser» og fastansattes den 1. oktober 1962 som videnskabelig medarbejder i lønklasse A 6;
- 2 som følge af gunstige bedømmelser, hvori hans »yderst solide og omfangsrige kendskab til sit område, hydraulik, og de hertil knyttede mekaniske og forskningsmæssige områder» fremhævedes, udnævntes han til chef for afdelingen »Hydrodynamik og Målinger», hvilken stilling han beklædte i 1963 og 1964;
- 3 i forbindelse med denne virksomhed blev han udstationeret i De forenede Stater i 1964 og i 1965 og ved sin tilbagekomst forfremmet til lønklasse A 5 den 1. januar 1966;

- 4 direktionen for anlægget i Petten traf i sommeren 1967 i samråd med generaldirektøren for Det fælles Forskningscenter den beslutning, at efter den ændring af det andet forskningsprogram af 1962, som Rådet vedtog den 15. juni 1965, var det ikke længere muligt at fortsætte forskningen inden for sagsøgers specielle område (reaktorer med flydende brændstof), og at personalet fremtidig måtte hellige sig de nye opgaver, som institutionen fastlagde;
- 5 den gruppe, som sagsøger ledede, blev således opløst den 24. juli 1967, og det er på baggrund heraf, at spørgsmålet om en passende placering af sagsøger begyndte at trænge sig på.
- 6 Sagsøger, som først var direkte tilknyttet direktøren for anlægget i Petten og senere generaldirektøren for Det fælles Forskningscenter, kunne i den første tid efter april 1968 fortsætte sine studier vedrørende smeltet saltformeringsreaktorer og foretog i denne forbindelse flere tjenesterejser til nationale myndigheder og internationale organisationer;
- 7 ledelsen af Det fælles Forskningscenter fandt imidlertid i 1975, at denne situation ikke kunne opretholdes, og opfordrede sagsøger til at søge en stilling som videnskabelig attaché ved Fællesskabets delegation i Washington, hvilken stilling i øvrigt tildeltes en anden tjenestemand af grunde, som er sagsøgers kvalifikationer uvedkommende.
- 8 I en afgørelse fra Ministerrådet af 22. august 1975 (EFT L 231 af 2. 9. 1975) stadfæstedes det, at opførelsen af reaktoranlæg skulle være overladt til medlemsstaternes eget initiativ;
- 9 generaldirektøren for Det fælles Forskningscenter planlagde i slutningen af september 1975 sagsøgers forflyttelse til en stilling under et andet program og sørgede for at holde sagsøger underrettet om sine forsøg på at finde en stilling til ham;
- 10 det meddeltes sagsøger ved udløbet af 1975, at der under hensyn til programmerne og de arbejder, som skulle udføres i forbindelse hermed, kun var mulighed for to ledige stillinger i Ispra tilbage, og han anmodedes om at meddele, hvilken af disse han foretrak;

- 11 sagsøger udnyttede ikke denne mulighed og blev ved beslutning af 10. december 1975 af direktøren for Det fælles Forskningscenter forflyttet til Ispra med virkning fra den 1. marts 1976.
- 12 Sagsøger var i mellemtiden på grund af sine ovenfor nævnte forbindelser uden for Det fælles Forskningscenter blevet koordinator af et af Det internationale Atomenergiagentur (IAEA) nedsat udvalg inden for sit fagområde;
- 13 generaldirektøren for Det fælles Forskningscenter meddelte i februar 1976 sagsøger, at denne virksomhed skulle være marginal i forhold til hans arbejde i Ispra og under ingen omstændigheder måtte overskride 10 % af hans arbejdstid.
- 14 De første bedømmelser af sagsøger var rosende, men i bedømmelsen fra 1969 anførtes det, at han kun udførte »marginalt« arbejde, som var af ufuldstændig og midlertidig karakter;
- 15 sagsøger indbragte den 26. marts 1970 en klage i medfør af tjenestemandsvedtægtens artikel 90, idet han mente at denne bedømmelse indeholdt et klagepunkt imod ham;
- 16 det paritetiske bedømmelsesudvalg afgav den 21. maj 1970 en udtalelse, hvorefter »bedømmelsen af J.-Jacques Geist er ulovlig, for så vidt som den indeholder en generel vurdering af denne tjenestemand's kvalifikationer, indsats og adfærd i tjenesten uden at beskrive de opgaver, som han fik tildelt og udførte i bedømmelsesperioder«;
- 17 bedømmelsen for 1969 blev imidlertid ikke ændret i så henseende, og bedømmelserne for 1971, 1973 og 1975 udfærdigedes ikke;
- 18 sagsøger har den 26. februar 1976 anmodet ansættelsesmyndigheden om at:
  - annullere beslutningen om forflyttelse,
  - tillade, at sagsøger anvender hele sin tid på arbejdet i Wien,
  - tage stilling til hans bemærkninger til bedømmelserne fra 1967 og 1969,

- foretage en beskrivelse af hans aktiviteter fra 1966 til 1976,
  - udfærdige bedømmelsesrapporter efter vedtægtens artikel 43 for tidsrummet 1965 til 1975,
  - udnævne ham til chef for en afdeling med virkning fra 1965,
  - efterbetale ham den tilsvarende løn og
  - yde ham skadeserstatning;
- 19 da denne anmodning ikke besvaredes, har sagsøger ved stævning indgivet til Domstolens justitskontor den 30. juni 1976 nedlagt følgende i sin replik præciserede påstand:
- beslutningen om forflyttelse af 10. december 1975 annulleres
  - sagsøgte dømmes til at betale 1 FB i erstatning for ideel skade og 71 000 FB for materielt tab
  - sagsøgte pålægges at foretage en beskrivelse af de opgaver, som er blevet tildelt sagsøger siden 1967, og at udfærdige de toårige bedømmelser af ham
  - sagsøgte dømmes til at betale erstatning for den skade, der er lidt som følge heraf, med et beløb, som fastsættes af Domstolen efter ret og billighed
  - sagsøgtes afslag på at lade sagsøgeren, selv på »marginal« måde, fortsætte sin studie-, undersøgelses- og samarbejdsvirksomhed vedrørende termiske neutronformeringsreaktorer og navnlig at udøve sin rolle som koordinator og referent for det af IAEA nedsatte ekspertudvalg, annulleres.
- 20 de krav, som sagsøgeren har fremsat i stævningen og i sin replik og præciseret under den mundtlige forhandling, kan sammenfattes i tre søgsmålsgrunde, som skal gennemgås successivt:

I – Vedrørende lovligheden af beslutningen om forflyttelse

- 21 Sagsøger anfører, at beslutningen om forflyttelse, som blev truffet mod hans vilje, og som fra en familiemæssig synsvinkel bragte ham i en alvorlig situation, ikke var begrundet efter vedtægtens artikel 25, stk. 2, idet Domstolen ikke kan udøve sin kontrolvirksomhed alene på grundlag af en henvisning til tjenstlige grunde;

- 22 beslutningen er endvidere, ifølge sagsøger, truffet på grundlag af en ufuldstændig og unøjagtig, personlig aktsamling.
- 23 Med henblik på at afgøre, om kravene i artikel 25 er opfyldt, må der ses ikke alene på selve beslutningen om forflyttelse men på de tilgrundliggende tjenstlige skrivelser, som behørigt er meddelt den pågældende, og hvorved denne klart er blevet oplyst om grundene til den nævnte beslutning;
- 24 i den foreliggende sag meddelte generaldirektøren inden beslutningen om forflyttelse allerede den 1. juni 1975 i en skrivelse sagsøger, at hans kvalifikationer under hensyn til de programmer, som Rådet havde bestemt for anlægget i Petten, ikke længere kunne udnyttes dér;
- 25 generaldirektøren for Det fælles Forskningscenter forklarede i en skrivelse af 11. december 1975, der blev tilstillet sagsøger samtidig med den anfægtede beslutning, at aktiviteterne vedrørende smeltet saltformeringsreaktorer ikke kunne fortsættes inden for centrets rammer, og at sagsøger under hensyn til sin specialisering måtte regne med at blive forflyttet til en af de to ledige stillinger i Ispra;
- 26 beslutningen om sagsøgers forflyttelse var altså ledsaget af en begrundelse, som sagsøger ikke kunne være uvidende om, og som omfattede alle de væsentlige faktorer, der har ligget til grund for administrationens afgørelse og altså er tilstrækkelige til at muliggøre retslig kontrol.
- 27 Herefter må grundlaget for denne begrundelse undersøges, for at det kan konstateres, om der herved kan påvises et indicium for overtrædelse af vedtægten eller magtfordrejning;
- 28 de omstændigheder, hvorunder den anfægtede beslutning er truffet, må altså undersøges.
- 29 Det fremgår af sagsakterne, at der efter Ministerrådets afgørelser af 15. juni 1965 og senere af 22. august 1975 om ændring af programmerne, ikke længere var muligt at udnytte sagsøgerens kvalifikationer i anlægget i Petten;

- 30 denne har ikke søgt nogen af de ledige stillinger, som er dukket op;
- 31 generaldirektøren meddelte efter at have hørt direktørerne for de pågældende anlæg i en skrivelse af 1. oktober 1975 og senere i en anden skrivelse af 17. november 1975 sagsøger, at han under hensyn til Ministerrådets instruktioner ville give ham valget mellem to stillinger i Det fælles Forskningscenter inden for de omfattende faglige rammer i Ispra;
- 32 da sagsøger ikke svarede, ansatte generaldirektøren ham i embeds medfør ved afdeling B i dette anlæg, idet han meddelte ham, at en gruppe under underafdelingen »Termisk udveksling og fluidmekanik«, havde brug for »yderligere støtte«, »idet arbejdet her bestod i forskning vedrørende grundlæggende termisk og hydrodynamisk overførelse inden for området termisk forandring af en væskeafkølet flade, med faseændring«.
- 33 Det fremgår af disse oplysninger, at beslutningen blev behørigt begrundet med grunde, som ikke lå uden for tjenestens interesse, og desuden, at den nye stilling, som sagsøger udnævntes til, svarede bedre til hans kvalifikationer og ikke indebar nogen degradering.
- 34 Hvad endelig angår de ulemper, som beslutningen af 10. december 1975 indebar for sagsøgers personlige forhold, må det anføres, at en forflyttelse af en tjenestemand i Fælleskabet ikke, selv om den kan medføre familiemæssige vanskeligheder og økonomiske ulemper, udgør en usædvanlig og uforudsigelig begivenhed i tjenstemandens karriere, når de arbejdssteder, hvor tjenestemanden kan placeres, er fordelt i flere stater, og den overordnede myndighed kan blive tvunget til at imødekomme tjenstlige krav, som indebærer en pligt for denne til at beordre en sådan overflytning.
- 35 Det fremgår af det anførte, at beslutningen om forflyttelse af 10. december 1975 er behørigt truffet såvel med hensyn til formen som med hensyn til indholdet;
- 36 som følge heraf kan sagsøger ikke få medhold i sit annulationssøgsmaal mod beslutningen om forflyttelse af 10. december 1975 og den tilhørende påstand om skadeserstatning.

II — Vedrørende lovligheden af beslutningen om at forbyde sagsøger at anvende mere end 10 % af sin tid på arbejde for IAEA

- 37 Sagsøger anfører her mod administrationen, at den kun har tilladt ham at anvende en mindre del af sin arbejdstid på studier inden for rammerne af IAEA, og han gør herved gældende, at denne afgørelse hindrer ham i at videreud-danne sig inden for sit personlige fag og således er i strid med vedtægtens arti-kel 24.
- 38 Den overordnede myndighed er eneansvarlig for tjenestegrenenes organisa-tion, som den kan regulere og ændre efter behov;
- 39 sagsøgers bedrag til det af IAEA nedsatte udvalgs arbejde må bedømmes ud fra denne ydre deltagelses forenelighed med nævnte udvalgs videnskabelige mål og de opgaver, som sagsøger skulle løse i Ispra;
- 40 generaldirektøren for forskning, videnskab og uddannelse tog således hensyn til, at undersøgelserne i IAEA vedrørende termiske neutronformeringsreakto-er ikke på dette tidspunkt var en del af Det europæiske Atomenergifælles-skabs program, og mente derfor med rette, at sagsøgers deltagelse i dette ar-bejde kun kunne være sporadisk;
- 41 denne afgørelse er lovligt truffet inden for den overordnede myndigheds kom-petence, som denne myndighed mente at udøve i tjenestens interesse og uden på nogen måde at gøre indgreb i sagsøgers vedtægtsmæssige rettigheder;
- 42 denne søgsmålsgrund kan altså ikke tages i betragtning.

III — Bedømmelserne

- 43 Vedtægtens artikel 43 foreskriver, at der mindst hvert andet år skal udfærdiges en bedømmelsesrapport vedrørende hver tjenestemand's kvalifikationer, tjenst-lige indsats og adfærd;
- 44 denne akt er tvungen af hensyn til en effektiv forvaltning og rationalisering af Fællesskabets tjenestegrene og til beskyttelse af tjenestemændenes interesser,

- og den udgør en uundværlig del af vurderingen, hver gang den overordnede myndighed skal tage stilling til tjenstemandens karriere;
- 45 en af administrationens ufravigelige pligter er altså at drage omsorg for, at denne bedømmelse udfærdiges på de i vedtægten foreskrevne tidspunkter, og at den tilvejebringes lovligt;
- 46 det fremgår af sagens akter, at vedkommende myndighed ikke har overholdt sine forpligtelser, idet den i 1969 udfærdigede en udtalelse, hvis lovlighed kan bestrides, for så vidt som den uden referencepunkter indeholder en vurdering af sagsøgers kvalifikationer, tjenstlige indsats og adfærd, og idet den har undladt at udfærdige bedømmelser af sagsøger for 1971, 1973 og 1975;
- 47 Kommissionen har overtrådt tjenstemandsvedtægten, og det vil være vanskeligt for ikke at sige umuligt, når det fremskredne tidspunkt og bedømmelsesmyndighedernes spredning eller fratræden tages i betragtning, objektivt at udfylde lakunerne i sagsøgers personlige aktsamling.
- 48 Selv om sagsøger ikke kan bevise at have lidt materiel skade, er det ubestrideligt, at han har lidt ideel skade som følge af, at hans personlige aktsamling er ulovlig og ufuldstændig, da den tvungne bedømmelse er tjenstemandens garanti for, at hans karriere forløber korrekt;
- 49 disse manglende bedømmelser, som alene institutionen er ansvarlig for, har hensat sagsøger i en tilstand af usikkerhed og ængstelse med hensyn til hans faglige fremtid;
- 50 Domstolen skønner, at erstatningen for denne skade bør ansættes til 10 000 FB.

Vedrørende sagsomkostningerne

- 51 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2 dømmes den part, der ikke får medhold, til at afholde omkostningerne;

- 52 i henhold til procesreglementets artikel 70 bærer institutionerne dog selv de af dem afholdte udgifter i sager mod Fællesskabets ansatte;
- 53 da det alene er med hensyn til to søgsmålsgrunde, at sagsøger ikke har fået medhold, og da han delvis har fået medhold i sin tredje søgsmålsgrund, skal Kommissionen afholde $\frac{1}{3}$ af sagsøgers omkostninger.

På grundlag af disse præmisser,

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (anden afdeling)

1. Kommissionen frifindes for påstanden om annullation af beslutningen om forflyttelse af 10. december 1975.
2. Kommissionen frifindes for påstanden om annullation af beslutningen om at forbyde sagsøger at anvende mere end 10 % af sin tid på arbejde for IAEA.
3. Kommissionen betaler sagsøger 10 000 FB i skadeserstatning for ikke at have udfærdiget bedømmelser.
4. Kommissionen bærer sine egne og $\frac{1}{3}$ af sagsøgers omkostninger.
5. Sagsøger bærer selv $\frac{2}{3}$ af sine omkostninger.

Pescatore

Mackenzie Stuart

Touffait

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 14. juli 1977.

A. Van Houtte

Justitssekretær

P. Pescatore

Formand for anden afdeling